

U Nemocnice 499/2, 128 08 Praha 2
www.vfn.cz

Praha 7. 9. 2023

TISKOVÁ ZPRÁVA

Adiktologie ve VFN slaví 75 let boje se závislostmi

Léčba závislostí má v Česku pestrou a velice úspěšnou historii. Od pouhých 12 lůžek pro pacienty v roce 1948, kdy bylo založeno protialkoholní oddělení U Apolináře v čele s legendárním MUDr. Jaroslavem Skálou, dosáhlo toto pracoviště (nynější Klinika adiktologie) výsledků, na které je právem hrdé. Přes všechny úspěchy a modernizace zůstává na Klinice adiktologie 1. LF UK a VFN i po 75 letech nepřitelem číslo jedna alkohol. Ovšem máme i dobrou zprávu: Ve srovnání se zahraničím je v České republice výrazně nižší počet pacientů závislých na nelegálních drogách.

V počátcích léčby závislosti na alkoholu u Apolináře, kde bylo v září 1948 otevřeno první samostatné protialkoholní oddělení se dvanácti lůžky, byla používána apomorfinová kúra na podkladě Pavlovova učení o podmíněných reflexech. Jednalo se o podkožní injekci (aplikaci apomorfinu, který vyvolával zvracení) ve spojení s podmiňováním takto vyvolaného dávivého reflexu výparů a chutí alkoholu. „*Legendou se stal MUDr. Jaroslav Skála i léčba, kterou spolu s doktorem Jandou v roce 1950 zavedli – Antabus,*“ uvádí primář Kliniky adiktologie 1. LF UK a VFN MUDr. Petr Popov a pokračuje: „*Během čtyř let se oddělení rozrostlo na čtyřicet lůžek. Bylo původně krátce koedukované, ale záhy začalo sloužit pouze pro léčbu mužů. Doba léčby se v průběhu let měnila, doktor Skála zkoušel různé léčebné modely a délky léčby, až se ustálila na 13–16 týdnech.*“

Kombinace biologické léčby s psychoterapií, prací a pohybem

Nejčastějším důvodem pro přijetí k léčbě v Apolináři (a později v Lojovicích, což bylo další pracoviště kliniky, kde se léčily ženy) byla a zůstává v první řadě závislost na alkoholu. Věkové rozpětí pacientů bylo už od počátku velmi široké, ale v průběhu let se ještě rozšiřovalo. Dnes se U Apolináře léčí i děti a adolescenti (dětská adiktologie) stejně jako senioři (gerontoadiktologie). Terapie stále dodržuje kombinaci biologické (lékové) formy s pracovní terapií, psychoterapií a pohybem. Výsledky mohou návštěvníci kliniky vidět nejen na výzdobě samotné budovy a pokojů, ale i na zahradě, která slouží pro relaxaci klientů i jejich návštěv.

Proměny léčebných metod v čase

„*Některé metody, například averzivní terapie – takzvané blinkačky – kdy po užití alkoholu naši pacienti nekontrolovaně zvraceli, jsme zcela opustili, některé, třeba užívání Antabusu, používáme stále,*“ hodnotí MUDr. Popov a doplňuje: „*Výrazně se zvýšila intenzita psychoterapie a také přibyla léčba duálních poruch. Ty mají naši respondenti poměrně často, týkají se poruch nálad, osobnosti, schizofrenie... Díky lékům (antidepresiva, antipsychotika), které v počátcích protialkoholního oddělení v roce 1948 ještě neexistovaly, máme větší šanci je řešit. Zásadní změnu v léčbě závislostí přinesla substituční léčba, konkrétně u závislosti na nikotinu a závislosti na opioidech.*“

Co ženy? Historie jejich léčby je mladší

„*Závislým ženám jsme se začali věnovat o 25 let později, léčebnými metodami se péče neliší, ale zásadně se liší délkou,*“ vysvětluje primář Popov s tím, že základní cyklus trvá 16 týdnů, u mužů jen 13. Důvodem jsou častější některé komorbidity, například poruchy příjmu potravy, posttraumatické poruchy v souvislosti se zneužíváním. Větší důraz kladou lékaři na rodinnou terapii, atmosféru na oddělení, na zpětnou vazbu, doléčovací program nebo svépomocnou organizaci pro abstinující závislé ženy. Takto vybudovaný komplexní program funguje nepřetržitě padesát let a dosud jím prošlo skoro šest tisíc pacientek.

Největší pokrok a úspěchy v léčbě?

„*Rozhodně rozšíření spektra používaných metod a léků, které více odpovídají pestré skladbě pacientů a jejich potřebám,*“ uvažuje primář Popov a dodává: „*A také rozšíření spektra pomáhajících profesí – vedle psychiatrů, psychologů, zdravotních sester a sociálních pracovníků jsou to dnes také adiktologové.*“

U Nemocnice 499/2, 128 08 Praha 2
www.vfn.cz

Praha 7. 9. 2023

TISKOVÁ ZPRÁVA

O Všeobecné fakultní nemocnici v Praze

Všeobecná fakultní nemocnice v Praze (VFN) patří mezi největší nemocnice v ČR. Poskytuje základní, specializovanou, a zvláště specializovanou léčebnou, ošetrovatelskou, ambulantní a diagnostickou péči dětem i dospělým ve všech základních oborech. Zajišťuje také komplexní lékárenskou péči, včetně technologicky náročných příprav cytostatik nebo sterilních léčivých přípravků. Je zároveň hlavní výukovou základnou 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze a největším výzkumným medicínským pracovištěm v ČR.

www.vfn.cz

O 1. lékařské fakultě Univerzity Karlovy

1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy je největší z českých lékařských fakult – navštěvuje ji přes 4500 studentů. Základními studijními programy jsou všeobecné a zubní lékařství, kromě nich nabízí fakulta studium dalších zdravotnických oborů, specializační a celoživotní vzdělávání a řadu doktorských programů. Každoročně absoluuje 1. LF UK více než 300 nových lékařů

www.lf1.cuni.cz

Pro další informace:

Mgr. Marie Heřmánková, tisková mluvčí VFN v Praze, e-mail: marie.hermankova@vfn.cz, tel.: 224 962 074